

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO

JÁNA MAZÁKA

przedstawiona w dniu 13 grudnia 2007 r.¹

1. Niniejszy wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest pierwszym, który dotyczy wykładni dyrektywy 2003/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 czerwca 2003 r. dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylającej dyrektywę 96/92/WE (zwanej dalej „dyrektywą”)².

4. System będący przedmiotem sporu w postępowaniu przed sądem krajowym znajduje się na terenie lotniska Leipzig/Halle, a za jego działanie odpowiedzialna jest spółka zarządzająca lotniskiem, zaopatrująca siebie oraz 93 przedsiębiorstwa prowadzące działalność na terenie lotniska w energię elektryczną.

2. Interpretacji Trybunału podlegać ma art. 20 ust. 1 tejże dyrektywy, który dotyczy swobody dostępu stron trzecich do systemów przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej.

I — Prawo właściwe*A — Uregulowania wspólnotowe*

3. Pytanie prejudycjalne powstało w związku z tym, że w prawie niemieckim w odniesieniu do systemów zaopatrzenia w energię zlokalizowanych w całości na terenie przedsiębiorstwa (tak zwanych „sieci zakładowych” — „Betriebsnetze”) można w określonych okolicznościach wyłączyć, między innymi, stosowanie zasady dostępu do sieci stron trzecich.

5. Artykuł 2 dyrektywy podaje następujące definicje:

„5. »dystrybucja« oznacza transport energii elektrycznej systemami dystrybucyjnymi wysokiego, średniego i niskiego napięcia w celu dostarczania jej do odbiorców, nie obejmuje natomiast dostaw;

1 — Język oryginału: angielski.

2 — Dz.U. L 176, s. 37.

6. »operator systemu dystrybucyjnego« oznacza osobę fizyczną lub prawną odpowiedzialną za działanie, zapewnianie konserwacji i, jeśli konieczne, rozwój systemu dystrybucyjnego na danym obszarze, a także, gdzie stosowne, za jego połączenia z innymi systemami oraz za zapewnianie długoterminowej sprawności systemu do spełnienia uzasadnionych wymogów dystrybucji energii elektrycznej;

[...]

6. Artykuł 3 ust. 8 dyrektywy ma następujące brzmienie:

„Państwa członkowskie mogą zdecydować o niestosowaniu przepisów art. 6, 7, 20 i 22 w zakresie, w jakim ich stosowanie [może] stanowi[ć] prawn[ą] lub faktyczn[ą] przeszkod[ę] w wykonywaniu zobowiązań nałożonych na przedsiębiorstwa energetyczne w ogólnym interesie gospodarczym i [jeżeli] nie wpłyn[ie] [to] na rozwój handlu w stopniu sprzecznym z interesem Wspólnoty. Do interesów Wspólnoty zalicza się, między innymi, konkurencję w odniesieniu do uprawnionych odbiorców zgodnie z niniejszą dyrektywą i art. 86 traktatu”.

7. Artykuł 13 dyrektywy stanowi:

26. »mały system wydzielony« oznacza każdy system, który w 1996 r. osiągnął zużycie mniejsze niż 3000 GWh, w którym mniej niż 5% rocznego zużycia jest uzyskiwane poprzez połączenie z innymi systemami;

„Wyznaczanie operatorów systemu dystrybucyjnego

27. »mikrosystem wydzielony« oznacza każdy system, który w 1996 r. osiągnął zużycie mniejsze niż 500 GWh, w którym nie ma połączenia z innymi systemami; [...]”.

Państwa członkowskie wyznaczają lub żądają wyznaczenia przez przedsiębiorstwa posiadające lub ponoszące odpowiedzialność za systemy dystrybucyjne, na okres ustalany przez państwa członkowskie, uwzględniając kwestie wydajności i równowagi gospodarczej, jednego operatora systemu dystrybucyjnego lub więcej. Państwa członkowskie zapewniają, że operatorzy systemu dystrybucyjnego działają zgodnie z art. 14–16”.

8. Artykuł 20 dyrektywy stanowi:

B — *Uregulowania krajowe*

„Dostęp strony trzeciej

1. Państwa członkowskie zapewniają wdrożenie systemu dostępu strony trzeciej do systemu przesyłowego i dystrybucyjnego opartego na opublikowanych taryfach, mającego zastosowanie do wszystkich uprawnionych odbiorców i stosowanego obiektywnie, bez dyskryminacji w odniesieniu do użytkowników systemu. Państwa członkowskie zapewniają, że te taryfy lub metody stosowane do ich obliczania są zatwierdzane przed ich wejściem w życie zgodnie z art. 23, a także zapewniają publikację tych taryf i metod — w przypadku gdy tylko metody zostają zatwierdzone — przed ich wejściem w życie.

2. Operator danego systemu przesyłowego lub dystrybucyjnego może odmówić dostępu, jeśli nie dysponuje konieczną zdolnością. Odmowa musi być właściwie umotywowana, w szczególności w odniesieniu do art. 3. Państwa członkowskie zapewniają, że w miarę potrzeb i gdy ma miejsce odmowa dostępu, operator systemu przesyłowego lub dystrybucyjnego przedstawia istotne informacje o środkach, jakie byłyby konieczne dla wzmocnienia sieci. Strona żądająca takich informacji może być obciążona uzasadnioną opłatą odzwierciedlającą koszt przygotowania takich informacji”.

9. Gesetz über die Elektrizitäts- und Gasversorgung (ustawa o zaopatrzeniu w energię i gaz), zwana również Energiewirtschaftsgesetz (zwana dalej „EnWG”), jest podstawowym aktem prawnym służącym transpozycji dyrektywy 2003/54 w Niemczech.

10. Punkt 17 § 3 EnWG (zatytułowanego „Definicje”) brzmi następująco:

„Systemy zaopatrzenia w energię służące zaopatrzeniu ogólnemu

systemy zaopatrzenia w energię, które są przeznaczone do dystrybucji energii do osób trzecich i które z uwagi na rozmiary nie są z założenia przeznaczone wyłącznie do zaopatrywania określonych lub możliwych do określenia już w chwili utworzenia sieci odbiorców końcowych, tylko mogą zasadniczo służyć do zaopatrywania każdego odbiorcy końcowego”.

11. Paragraf 20 EnWG ustanawia następującą zasadę dostępu osób trzecich do „systemów zaopatrzenia w energię”:

„Dostęp do systemów zaopatrzenia w energię

(1) Operatorzy systemów zaopatrzenia w energię zobowiązani są udzielić dostępu do systemu każdej osobie na podstawie obiektywnych kryteriów i bez dyskryminacji oraz mają obowiązek opublikować w Internecie warunki dostępu do systemu, wraz z wzorami umów i wysokością opłat. Zobowiązani są oni współpracować ze sobą w zakresie koniecznym, by zapewnić faktyczny dostęp do sieci.

[...]

(2) Operatorzy systemów zaopatrzenia w energię mogą odmówić dostępu, o którym mowa w ust. 1, o ile wykażą, że zapewnienie dostępu do sieci nie jest możliwe lub też wiązałoby się z nadmiernymi kosztami z przyczyn dotyczących ich przedsiębiorstwa lub też z innych przyczyn, przy uwzględnieniu celów wskazanych w § 1.

[...]”.

12. Paragraf 21 określa „Warunki dostępu do systemu i opłaty”:

„1) Warunki dostępu do systemu i opłaty muszą być adekwatne, niedyskryminujące, przejrzyste i nie mogą być mniej korzystne niż stosowane przez operatorów systemów zaopatrzenia w energię w porównywalnych przypadkach z tytułu świadczeń wewnątrz ich przedsiębiorstwa lub na rzecz powiązanych lub połączonych z nimi przedsiębiorstw, z którymi się rozliczają faktycznie lub księgowo [...]”.

13. Paragraf 110 ust. 1 EnWG dotyczy w szczególności „sieci wewnętrznych” („Objektnetze”). Brzmi on następująco:

„Część 2 i 3 oraz §§ 4, 52 i 92 nie znajdują zastosowania do działania systemów zaopatrzenia w energię znajdujących się:

1. na przestrzennie przynależnym im terenie zakładowym i służących głównie do przesyłania energii wewnątrz

własnego przedsiębiorstwa lub powiązanego z nim przedsiębiorstwa w rozumieniu § 3 pkt 38³,

3. na przestrzennie blisko powiązanym terenie i służących głównie do zaspokajania własnych potrzeb⁵,

2. na przestrzennie przynależnym im terenie prywatnym i służących operatorowi systemu lub innym osobom przez niego upoważnionym do zaopatrywania w energię konsumentów końcowych możliwych do określenia przez pryzmat wspólnych najważniejszych celów handlowych:

o ile system zaopatrzenia w energię nie służy ogólnemu zaopatrywaniu w rozumieniu § 3 pkt 17 i operator sieci wewnętrznej lub osoba przez niego upoważniona dysponuje zasobami personalnymi, technicznymi i gospodarczymi pozwalającymi trwale zapewnić wykorzystywanie systemu zgodnie z przepisami niniejszej ustawy”.

a) które wykraczają poza zwykłe powiązania wynikające z najmu i dzierżawy, oraz

b) w przypadku stosowania przepisów wskazanych we wprowadzeniu do niniejszego ustępu, których realizacja zostałaby nadmiernie utrudniona⁴; lub

14. Jeżeli sieć wewnętrzna spełnia kryteria ustanowione w § 110 ust. 1 pkt 1, 2 lub 3 EnWG, nie stosuje się określonych przepisów EnWG, w tym także przepisów dotyczących dostępu stron trzecich do sieci.

3 — Są to tak zwane „sieci zakładowe” (Betriebsnetze).

4 — Są to tak zwane „sieci usługowe” (Dienstleistungsnetze).

5 — Są to tak zwane „sieci własne” (Eigenversorgungsnetze).

II — Stan faktyczny, postępowanie przed sądem krajowym oraz pytanie prejudycjalne

15. Spółka Flughafen Leipzig/Halle GmbH (zwana dalej „FLH”) zarządza lotniskiem Leipzig/Halle. W ramach tej działalności FLH jest odpowiedzialna za zarządzanie systemem zaopatrzenia w energię, który dostarcza energię elektryczną zarówno FLH, jak i 93 innym przedsiębiorstwom prowadzącym działalność na lotnisku. W 2004 r. ilość energii zużytej za pośrednictwem tego systemu wyniosła około 22 200 MWh, z czego 85,4% stanowiło zużycie własne FLH, a około 3800 MWh, czyli 14,6%, stanowiło dostawę na rzecz pozostałych przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie lotniska.

16. Od początku 2004 r. przedsiębiorstwo dostarczające energię elektryczną citiworks AG (zwane dalej „citiworks”), dostarczało energię elektryczną do DFS Deutsche Flugsicherung GmbH, przedsiębiorstwa prowadzącego działalność na terenie lotniska Leipzig/Halle.

17. W dniu 12 lipca 2006 r., po złożeniu wniosku przez FLH, Sächsisches Staatsministerium für Wirtschaft und Arbeit (ministerstwo gospodarki i pracy Saksonii), jako właściwy organ regulacyjny, wydało decyzję uznającą, że zarządzany przez FLH

system zaopatrzenia w energię wykorzystywany na lotnisku Leipzig/Halle stanowi „sieć wewnętrzną” spełniającą wymogi zawarte w § 110 ust. 1 pkt 1 i 2 EnWG.

18. Ponieważ decyzja ta miałyby uniemożliwić stronom trzecim, takim jak citiworks, dostęp do systemu zarządzanego przez FLH na lotnisku Leipzig/Halle w celu zaopatrywania prowadzących tam działalność odbiorców, citiworks zaskarżyła tę decyzję do Oberlandesgericht Dresden (sądu apelacyjnego w Dreźnie).

19. Oberlandesgericht uznał, że skoro zachowanie zgodności z odpowiednimi przepisami EnWG nie powodowałoby nadmiernych utrudnień po stronie FLH, nie można uznać systemu będącego przedmiotem sporu za „sieć usługową” zgodnie z § 110 ust. 1 pkt 2 EnWG. Jednakże system ten spełnia przesłanki określone w § 110 ust. 1 pkt 1 EnWG, w związku z czym mógłby on zostać zakwalifikowany jako „sieć zakładowa” i zwolniony między innymi z ustanowionego przepisami ustawy EnWG obowiązku zapewnienia dostępu stronom trzecim. Skarga wniesiona przez citiworks jest zatem bezzasadna w świetle prawa krajowego. Oberlandesgericht wyraził jednak wątpliwość co do tego, czy § 110 ust. 1 pkt 1 ustawy EnWG pozostaje w zgodzie z art. 20 ust. 1 dyrektywy 2003/54.

20. Dlatego też postanowieniem z dnia 17 października 2006 r., które wpłynęło do sekretariatu Trybunału w dniu 24 października 2006 r., Kartellsenat de Oberlandesgericht Dresden (Niemcy) postanowił zawiesić postępowanie i skierować do Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich następujące pytanie prejudycjalne:

22. W dniu 20 września 2007 r. przeprowadzona została rozprawa.

IV — Główne argumenty stron

„Czy § 110 ust. 1 pkt 1 Gesetz über de Elektrizitäts- und Gasversorgung, (Energiewirtschaftsgesetz — EnWG) jest zgodny z art. 20 ust. 1 dyrektywy 2003/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 czerwca 2003 r. w zakresie, w jakim na mocy § 110 ust. 1 pkt 1 EnWG wyłącza się stosowanie ogólnych przepisów dotyczących dostępu do sieci (§ 20–28a EnWG) w odniesieniu do tak zwanej sieci zakładowej również wówczas, gdy wolny dostęp do sieci nie powoduje nadmiernych utrudnień?”.

A — Citiworks

23. Citiworks twierdzi, że § 110 ust. 1 pkt 1 EnWG jest niezgodny z art. 20 dyrektywy.

24. Citiworks zwraca uwagę na fakt, że jednym z głównych celów dyrektywy jest zagwarantowanie dostawcom energii elektrycznej prawa dostępu do całej sieci energetycznej w celu zapewnienia odbiorcom swobody wyboru dostawcy. Paragraf 110 ust. 1 pkt 1 EnWG narusza jednak obowiązek zapewnienia dostępu do sieci.

III — Postępowanie przed Trybunałem

21. Trybunał otrzymał uwagi od citiworks, Sächsisches Staatsministerium für Wirtschaft und Arbeit jako właściwego organu regulacyjnego, FLH, Komisji oraz rządów niemieckiego, polskiego i Zjednoczonego Królestwa.

25. Citiworks wskazuje, że zwolnienie przewidziane w § 110 ust. 1 pkt 1 EnWG następuje w praktyce automatycznie. Większość właściwych organów regulacyjnych działających na szczeblu federalnym i na poziomie landu stoi na stanowisku, że § 110 ust. 1 pkt 1 EnWG znajduje zastosowanie bezpośrednio

w sytuacji, gdy spełnione są określone w tym przepisie przesłanki. Wielu operatorów systemów złożyło wnioski o uznanie, że przepis ten znajduje zastosowanie do ich systemów. Pozostali po prostu przyjęli, że spełniają wymogi określone w tymże przepisie, i nie starają się nawet o potwierdzenie takiego stanu rzeczy w drodze decyzji.

systemy nieproporcjonalnych obciążeń, to jednak argument ten nie może stanowić uzasadnienia dla ogólnego i automatycznego zwolnienia, takiego jak zawarte w § 110 ust. 1 pkt 1 EnWG.

26. Ponadto dyrektywa nie zawiera postanowień pozwalających państwom członkowskim dowolnie określać sytuacje, w których można stosować odstępstwa do zasady swobodnego dostępu do sieci.

B — *FLH*

27. Wyjątek ustanowiony w art. 26 dyrektywy dla małych systemów wydzielonych nie uzasadnia wprowadzenia przepisu takiego jak § 110 ust. 1 pkt 1 EnWG, ponieważ Niemcy nie złożyły do Komisji wniosku o odstępstwo, a systemy, o których mowa w przepisach krajowych, nie są mikrosystemami wydzielonymi ani małymi systemami wydzielonymi w rozumieniu art. 2 pkt 26 i 27 dyrektywy.

29. FLH twierdzi przede wszystkim, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest niedopuszczalny z uwagi na to, że pytanie przedłożone Trybunałowi ma charakter hipotetyczny. Sąd krajowy w postawionym pytaniu powołuje się bowiem na nieistniejącą w rzeczywistości treść § 110 ust. 1 pkt 1 EnWG. Ponadto odpowiedź na to pytanie nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sporu toczącego się przed sądem krajowym.

28. Z dyrektywy nie można wywieść ogólnego zwolnienia systemów z obowiązku zapewnienia dostępu do sieci stronom trzecim z przyczyn o charakterze strukturalnym. Choć może być prawdą, że obowiązek zapewniania dostępu stronom trzecim skutkuje nałożeniem na małe

30. Co do istoty FLH twierdzi, że § 110 ust. 1 pkt 1 EnWG jest zgodny z prawem wspólnotowym. Systemy objęte tym przepisem to systemy wewnętrzne stworzone przez przedsiębiorstwa w celu pokrycia zapotrzebowania własnego, które nie wpływają na konkurencję. Nie należą one zatem do zakresu stosowania dyrektywy.

31. Ilustruje to fakt, że omawiany system osiąga zużycie zdecydowanie mniejsze aniżeli „mikrosystem wydzielony” w rozumieniu art. 2 pkt 27 dyrektywy⁶. Nie jest zatem prawdopodobne, aby wyłączenie takiego systemu z zakresu zastosowania dyrektywy spowodowało istotne zakłócenia konkurencji na wewnętrznym rynku energetycznym.

34. Z powyższych względów § 110 ust. 1 pkt 1 EnWG jest zgodny z art. 20 ust. 1 dyrektywy.

*C — Sächsisches Staatsministerium für
Wirtschaft und Arbeit*

32. Paragraf 110 ust. 1 pkt 1 EnWG stanowi jedynie wyraz szerokiego zakresu swobodnego uznania, jaki pozostawiono ustawodawcy niemieckiemu przy dokonywaniu transpozycji dyrektywy. Przepisy art. 3 ust. 8, art. 13, art. 15 ust. 2 lit. d), art. 15 ust. 2 ostatnie zdanie oraz art. 20 ust. 1 dyrektywy określają istotnie szereg możliwości wprowadzania odstępstw od przepisów dotyczących rozdziału sieci, przyłączenia i dostępu do niej.

35. Ta strona twierdzi, że system będący przedmiotem sporu w postępowaniu przed sądem krajowym, który może być objęty zwolnieniem na podstawie § 110 ust. 1 EnWG, nie jest ani systemem przesyłowym, ani systemem dystrybucyjnym w rozumieniu dyrektywy, tylko systemem służącym w głównej mierze pokryciu zapotrzebowania własnego FLH. Z tego względu system ten nie należy do zakresu zastosowania dyrektywy i nie istnieje obowiązek zapewniania dostępu do systemu stronom trzecim zgodnie z przepisami dyrektywy.

33. FLH zwraca uwagę na fakt, że nie jest ona zwykłym dystrybutorem energii, ale przedsiębiorstwem świadczącym usługi w ogólnym interesie gospodarczym w rozumieniu art. 3 ust. 8 dyrektywy. Spoczywa na niej mianowicie obowiązek zarządzania lotniskiem. W związku z tym prywatny system zaopatrzenia, którym zarządza, nie stanowi systemu dystrybucyjnego w rozumieniu dyrektywy.

36. Ponadto FLH nie można uznać za operatora systemu dystrybucyjnego w rozumieniu art. 2 ust. 6 dyrektywy, ponieważ głównym przedmiotem działalności FLH jest zarządzanie lotniskiem, w związku z czym spółka ta nie jest w stanie w pełni przestrzegać obowiązków nałożonych na operatora systemu dystrybucyjnego na podstawie dyrektywy.

⁶ — „Mikrosystem wydzielony” oznacza każdy system, który w 1996 r. osiągnął zużycie mniejsze niż 500 GWh. Nie ma danych na temat zużycia energii w omawianej sieci w roku 1996, ale z akt wynika, że w latach 2000–2007 wahało się ono pomiędzy 19 GWh a 23 GWh.

37. A zatem § 110 ust. 1 pkt 1 EnWG dotyczy wyłącznie systemów, które nie należą do

zakresu zastosowania dyrektywy, i jest on zgodny z art. 20 ust. 1 dyrektywy.

elektrycznej. Jednak w przypadku instalacji odbiorcy takie strony trzecie nie występują. Stąd też uregulowania w zakresie liberalizacji rynku energetycznego znajdują zastosowanie wyłącznie do systemów, w których uczestniczą strony trzecie.

D — *Rząd niemiecki*

38. Rząd niemiecki twierdzi, że zgodnie z wykładnią systemową i teleologiczną dyrektywy „instalacje odbiorcy” nie należą do zakresu jej zastosowania. Instalacja odbiorcy oznacza instalację elektryczną odbiorcy końcowego, która zawiera między innymi systemy zbudowane przez takiego odbiorcę i której zadaniem jest dystrybucja energii w ramach instalacji zamkniętej.

39. Z definicji terminu „operator systemu dystrybucyjnego” zawartej w art. 2 ust. 6 dyrektywy oraz z zakresu obowiązków spoczywających na takich operatorach ustanowionych w art. 14 dyrektywy bezspornie wynika, że dyrektywa dotyczy wyłącznie przedsiębiorstw zarządzających systemami dystrybucyjnymi, których celem jest dostarczanie energii ogółowi społeczeństwa, co wyklucza instalacje odbiorców.

40. Ponadto uregulowania prawne w zakresie liberalizacji rynku energetycznego mają zapewniać stronom trzecim prawo swobody wyboru dostawcy energii

41. Jakkolwiek systemy takie zaopatrują pewną liczbę osób fizycznych i prawnych występujących w charakterze odbiorców, to niektóre z nich — w sytuacji gdy takich odbiorców nie można uznać za rzeczywiste strony trzecie — należy uznać za instalacje odbiorców. Taka sytuacja ma miejsce w przypadku stron powiązanych z operatorem instalacji odbiorcy w ramach „wspólnoty dostaw” będącej konsekwencją określonych okoliczności faktycznych lub prawnych. Jako że tacy odbiorcy nie stanowią rzeczywistych stron trzecich względem operatora systemu, nie jest konieczne gwarantowanie im prawa swobody wyboru dostawcy energii elektrycznej, a uregulowania w zakresie liberalizacji rynku energetycznego nie znajdują w stosunku do nich zastosowania.

42. Paragraf 110 ust. 1 pkt 1 EnWG ma na celu zwolnienie takich właśnie systemów — w odniesieniu do których brak rzeczywistych stron trzecich — z obowiązku dotyczącego dostępu do sieci stron trzecich. Jest on zatem zgodny z art. 20 ust. 1 dyrektywy.

E — *Rząd polski*

43. Rząd polski stoi na stanowisku, że § 110 ust. 1 pkt 1 EnWG jest niezgodny z dyrektywą.

44. Rząd polski przypomina, że w szczególności z motywu 11 oraz art. 3 ust. 8 dyrektywy wynika, że państwa członkowskie mogą ustanawiać wyjątki od zasady dostępu do sieci stron trzecich, ale nie została jednak przewidziana możliwość wprowadzenia ogólnych zwolnień.

45. Motyw 11 dyrektywy wyraźnie sugeruje, że zwolnienie operatorów małych systemów z obowiązku zapewnienia dostępu do sieci stronom trzecim wymaga zaistnienia nieproporcjonalnych obciążeń finansowych i administracyjnych. Jest prawdopodobne, że dla operatorów małych systemów, z uwagi na względnie ograniczoną ilość sprzedawanej przez nich energii elektrycznej, spełnianie wymogów administracyjnych ustanowionych dyrektywą oznacza większe obciążenia i większe trudności z pokryciem wynikających z tego kosztów. Ponadto w omawianym przypadku operator systemu przesyłowego zobowiązany jest także do zwiększenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej.

46. Jednak przed zwolnieniem operatora małego systemu z obowiązków związanych

z dostępem stron trzecich należy sprawdzić, czy wypełnienie tych obowiązków powodowałoby powstanie nieproporcjonalnych kosztów. W tym celu właściwe organy krajowe muszą dokonać kompleksowej oceny ekonomicznej sytuacji operatora systemu, uwzględniając potrzebę zapewnienia bezpieczeństwa dostaw realizowanych na rzecz odbiorców końcowych operatora systemu.

47. Przepisy prawa krajowego, takie jak § 110 ust. 1 pkt 1 EnWG, pozwalające na zwolnienie operatorów małych systemów z obowiązku zapewnienia dostępu do sieci stronom trzecim nawet w sytuacji, gdy realizacja tego obowiązku nie powoduje powstania nadmiernych trudności dla danego operatora, są zatem niezgodne z art. 20 ust. 1 dyrektywy.

F — *Zjednoczone Królestwo*

48. Rząd Zjednoczonego Królestwa stoi na stanowisku, że omawiane przepisy krajowe są zgodne z art. 20 ust. 1 dyrektywy.

49. Przypomina on, że jednym z głównych celów dyrektywy było wprowadzenie wolnej konkurencji oraz że dyrektywa odnosi się w szczególności do przedsiębiorstw,

które znajdują się w pozycji monopolisty lub quasi-monopolisty i które uniemożliwiają prawidłowe funkcjonowanie konkurencji. Głównym przedmiotem zainteresowania prawodawcy wspólnotowego nie były jednak małe spółki energetyczne oraz przedsiębiorstwa, które nie dostarczają energii elektrycznej do odbiorców indywidualnych. Ponadto wypełnianie zobowiązań nałożonych na operatorów systemów dystrybucyjnych na podstawie art. 14–20 dyrektywy wymaga znacznych nakładów finansowych. W konsekwencji art. 20 dyrektywy należy interpretować w taki sposób, iż zezwala on państwom członkowskim na zwolnienie precyzyjnie zdefiniowanej, wąskiej kategorii podmiotów z obowiązków związanych z dostępem do sieci.

50. Stosowanie przepisów dyrektywy nawet do najmniejszych systemów byłoby absurdalne i bezzasadne. Wypełnianie obowiązków w zakresie zapewnienia dostępu do sieci stronom trzecim powodowałoby, że zarządzanie małymi i nowymi systemami byłoby zbyt uciążliwe, a zatem obniżałoby ich konkurencyjność w porównaniu z przedsiębiorstwami działającymi na większą skalę. Tymczasem zwolnienie tych podmiotów z obowiązku zapewnienia dostępu do sieci stronom trzecim miałoby niewielki wpływ na liberalizację rynku energii elektrycznej, z uwagi na bardzo ograniczony zakres ich działalności.

51. Wreszcie zgodnie z brzmieniem definicji terminu „dystrybucja” zawartej w art. 2 ust. 5 dyrektywy, jest ona realizowana „w celu dostarczania jej [energii] do odbiorców”. A zatem głównym celem systemu dystrybucyjnego musi być dostawa do odbiorców. Nie jest tak bez wątpienia w przypadku FLH,

która sama zużywa 85,4% energii elektrycznej przekazywanej za pośrednictwem należącego do tej spółki systemu. Głównym przedmiotem działalności FLH jest zarządzanie lotniskiem.

G — Komisja

52. Komisja stoi na stanowisku, że § 110 ust. 1 pkt 1 jest niezgodny z art. 20 ust. 1 dyrektywy.

53. Komisja twierdzi, że art. 20 dyrektywy, który nakłada obowiązek zapewnienia dostępu do systemów przesyłowych i dystrybucyjnych stronom trzecim, ma zastosowanie w okolicznościach faktycznych leżących u podstaw sporu przed sądem krajowym. Omawiany system jest systemem dystrybucyjnym w rozumieniu art. 2 ust. 6 dyrektywy, ponieważ służy on dystrybucji energii elektrycznej na rzecz FLH i 93 innych przedsiębiorstw prowadzących działalność na terenie lotniska. A zatem zgodnie z art. 20 ust. 1 dyrektywy należy zapewnić swobodny dostęp do takiego systemu.

54. Z motywów 6 i 7 dyrektywy wynika wyraźnie, że zasada dostępu stronom trzecim ma zasadnicze znaczenie dla powstania wewnętrznego rynku energetycznego. Ograniczenie stosowania tej zasady jest dozwolone jedynie w wyraźnie określonych

okolicznościach. Dyrektywa przewiduje tylko jeden ogólny wyjątek względem obowiązku zapewnienia dostępu do sieci stronom trzecim. Wyjątek ten przewidziany jest w art. 20 ust. 2 i ma związek z brakiem koniecznej zdolności operatora systemu. Jednak ten przepis dyrektywy nie może uzasadniać istnienia w prawie [krajowym] wyjątku o charakterze ogólnym, ponieważ sieci zakładowe w rozumieniu § 110 ust. 1 pkt 1 EnWG nie muszą koniecznie ani nieprzerwanie wykazywać takiego braku zdolności.

55. Niewielkie rozmiary niektórych systemów i ich ograniczone znaczenie ekonomiczne z założenia nie uzasadniają wyłączenia obowiązywania względem nich zasady swobodnego dostępu do sieci. Jak wynika z art. 15 ust. 2 dyrektywy, rozmiar systemu ma znaczenie wyłącznie w kwestiach związanych z odrębnością prawną operatorów systemów dystrybucyjnych.

56. Artykuł 13 dyrektywy nie stanowi uzasadnienia dla zwolnienia określonych systemów z obowiązku zapewnienia dostępu do sieci stronom trzecim.

57. Za podstawę § 110 ust. 1 pkt 1 EnWG nie może także służyć wyjątek ustanowiony w art. 26 ust. 1 dyrektywy dotyczący „mikro-systemów wydzielonych”, między innymi z tego względu, że nie złożono do Komisji wniosku w tej sprawie.

V — W przedmiocie dopuszczalności

58. FLH zakwestionowała dopuszczalność pytania prejudycjalnego zasadniczo na takiej podstawie, że dotyczy ono sytuacji, która nie odpowiada sytuacji sformułowanej w omawianych przepisach prawa krajowego, i stąd też ma charakter hipotetyczny.

59. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem jedynie do sądu krajowego należy ocena na podstawie szczególnych okoliczności danej sprawy zarówno tego, czy do wydania wyroku konieczne jest wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, jak i znaczenia dla sprawy pytań prejudycjalnych przedstawionych Trybunałowi. Nieuwzględnienie przez Trybunał przedstawionego przez sąd krajowy wniosku jest możliwe jedynie wówczas, gdy w sposób oczywisty okazuje się, że wykładnia prawa wspólnotowego, o dokonanie której się zwrócono, nie pozostaje w jakimkolwiek związku ze stanem faktycznym lub przedmiotem postępowania przed sądem krajowym lub że pytanie jest ogólne lub hipotetyczne⁷.

60. W niniejszej sprawie taki przypadek nie ma jednak miejsca. Z postanowienia odsyłającego wynika wyraźnie, że sąd krajowy ma

⁷ — Zobacz w szczególności wyroki z dnia 15 grudnia 1995 r. w sprawie C-415/93 Bosman, Rec. s. I-4921, pkt 59–61; z dnia 27 listopada 1997 r. w sprawie C-369/95 Somalfruit i Camar, Rec. s. I-6619, pkt 40 i 41 oraz z dnia 13 lipca 2000 r. w sprawie C-36/99 Idéal tourisme, Rec. s. I-6049, pkt 20.

wątpliwości co do tego, czy § 110 ust. 1 pkt 1 EnWG w obecnym brzmieniu jest zgodny z art. 20 ust. 1 dyrektywy.

dostęp do stron trzecich do tak zwanych „sieci zakładowych”, które znajdują się na przestrzennie przynależnym im terenie zakładowym i służą głównie do przesyłania energii wewnątrz własnego przedsiębiorstwa lub przedsiębiorstw powiązanych.

61. Prawdą jest, że przedstawione Trybunałowi pytanie prejudycjalne odwołuje się do obecnego brzmienia § 110 ust. 1 pkt 1 EnWG, ale uzupełnionego sformulowaniem „również wówczas, gdy wolny dostęp do sieci nie powoduje nadmiernych utrudnień”. Takim stwierdzeniem sąd krajowy jedynie wskazuje, skąd jego zdaniem może wynikać problem zgodności prawa krajowego z transponowaną dyrektywą. Może on wynikać mianowicie stąd, że odstępowo od obowiązku zapewnienia dostępu do sieci stronom trzecim zostaje przyznane bez względu na faktyczne obciążenia operatora systemu, do jakich w rzeczywistości może prowadzić wypełnianie przez niego takiego obowiązku, podczas gdy zdaniem sądu krajowego wymóg uwzględnienia takiego obciążenia wynika z dyrektywy. To jednak nie nadaje pytaniu charakteru hipotetycznego.

VI — Co do istoty

63. Dyrektywa 2003/54 stanowi drugą fazę liberalizacji rynku energii elektrycznej we Wspólnocie Europejskiej. Jej celem jest zakończenie procesu tworzenia rynku wewnętrznego w sektorze energii elektrycznej, rozpoczętego dyrektywą 96/92/WE⁸ (zwaną dalej „pierwszą dyrektywą dotyczącą energii elektrycznej”)⁹.

64. Jednym z kluczowych elementów liberalizacji rynku energii elektrycznej jest dostęp stron trzecich do sieci. W dyrektywie zasada dostępu stron trzecich do sieci znajduje odzwierciedlenie w art. 20 ust. 1, który nakłada na państwa członkowskie

62. A zatem wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest dopuszczalny, a pytanie, o rozstrzygnięcie którego zwrócono się do Trybunału, zasadniczo dotyczy tego, czy art. 20 ust. 1 dyrektywy stoi na przeszkodzie obowiązywaniu takich przepisów prawa krajowego jak § 110 ust. 1 pkt 1 EnWG, który jako regułę ustanawia wyłączenie stosowania przepisów dotyczących

8 — Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej z dnia 19 grudnia 1996 r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej (Dz.U. 1997, L 27, s. 20).

9 — Trzeci pakiet wniosków legislacyjnych przedstawiony przez Komisję w dniu 19 września 2007 r. (zobacz komunikat prasowy Komisji Europejskiej IP/07/1361 oraz uzasadnienie do trzeciego pakietu energetycznego dostępne pod adresem: http://ec.europa.eu/energy/electricity/package_2007/doc/2007_09_19_explanatory_memorandum_en.pdf). Wydaje się, że proponowane zmiany nie dotyczą przepisu będącego przedmiotem sporu w niniejszym postępowaniu.

obowiązek zapewnienia realizacji dostępu stronom trzecim do systemów przesyłowych i dystrybucyjnych. Z art. 20 ust. 1 dyrektywy wynika, że ustanowionemu w dyrektywie obowiązkowi zapewnienia dostępu do sieci stronom trzecim podlegają jedynie tak zwane „systemy przesyłowe” i „systemy dystrybucyjne” w rozumieniu dyrektywy.

65. Nie ulega wątpliwości, że system taki jak ten zarządzany przez FLH nie jest systemem przesyłowym¹⁰. Aby stwierdzić, czy mimo wszystko istnieje obowiązek zapewniania dostępu do systemu stronom trzecim zgodnie z art. 20 ust. 1 dyrektywy, pozostaje ustalić, czy omawiany system mógłby być systemem dystrybucyjnym.

66. Nawiązując do powyższego, można pokrótce zauważyć, że kwestią dyskusyjną pozostaje to, czy możliwe jest uznanie FLH na przykład za „dostawcę” i/lub „hurtownika” energii elektrycznej w rozumieniu dyrektywy. Jednak te ewentualne dodatkowe kwalifikacje nie mają znaczenia dla niniejszej sprawy z uwagi na fakt, że z dyrektywy nie wynika, iż wykluczałyby one możliwość, aby FLH działała jednocześnie jako operator systemu dystrybucyjnego i jako taka była co do zasady zobowiązana do zapewniania stronom trzecim dostępu do systemu dystrybucyjnego, którym zarządza.

67. A zatem kwestią istotną w niniejszej sprawie jest, czy system taki jak zarządzany przez FLH, który na podstawie kwestionowanych przepisów prawa niemieckiego może być objęty omawianym zwolnieniem, jest w rzeczywistości „systemem dystrybucyjnym” w rozumieniu dyrektywy.

68. Dyrektywa nie podaje definicji terminu „system dystrybucyjny”, natomiast pojęcie „dystrybucja” oznacza „transport energii elektrycznej systemami dystrybucyjnymi wysokiego, średniego i niskiego napięcia w celu dostarczania jej do odbiorców, nie obejmuje natomiast dostaw”¹¹.

69. W tej sytuacji, aby określić zakres używanego w dyrektywie pojęcia „system dystrybucyjny”, konieczne jest wzięcie pod uwagę nie tylko brzmienia odpowiedniego przepisu dyrektywy, ale także kontekstu, w jakim on występuje, oraz celu uregulowań, w których skład wchodzi¹².

70. Celem dyrektywy jest stworzenie rynku wewnętrznego energii elektrycznej poprzez

10 — Zgodnie z art. 2 ust. 3 dyrektywy termin „przesyłanie” oznacza transport energii elektrycznej przez połączoną sieć bardzo wysokiego i wysokiego napięcia w celu dostawy do odbiorców końcowych lub do dystrybutorów, nie obejmuje natomiast dostaw.

11 — Zobacz art. 2 ust. 5 dyrektywy.

12 — Zobacz podobnie między innymi wyroki z dnia 17 listopada 1983 r. w sprawie 292/82 Merck, Rec. s. 3781, pkt 12; z dnia 21 lutego 1984 r. w sprawie 337/82 St. Nikolaus Brennerer, Rec. s. 1051, pkt 10 oraz z dnia 14 października 1999 r. w sprawie C-223/98 Adidas, Rec. s. I-7081, pkt 23.

liberalizację i harmonizację warunków funkcjonowania rynku energii elektrycznej w taki sposób, aby w pełni zintegrować rynki krajowe, tworząc prawdziwy i w pełni funkcjonalny jednolity rynek energii elektrycznej¹³.

71. Stworzenie jednakowych warunków działania w państwach członkowskich w zakresie otwarcia rynku¹⁴ wymaga jednolitej wykładni przedmiotowego zakresu stosowania dyrektywy. Konieczne jest, aby ograniczenia ogólnej zasady dostępu stron trzecich do sieci były przedmiotem ścisłej wykładni i były zawężone do przypadków wskazanych w dyrektywie. Wyłącza to także możliwość pełnej dowolności w definiowaniu przez państwa członkowskie pojęcia „system dystrybucyjny” na podstawie przepisów takich jak art. 13 dyrektywy, który stanowi, że państwa członkowskie wyznaczają lub żądają wyznaczenia przez przedsiębiorstwa posiadające lub ponoszące odpowiedzialność za systemy dystrybucyjne co najmniej jednego operatora systemu dystrybucyjnego.

72. Ponadto z dyrektywy wynika, że jednym z zasadniczych elementów liberalizacji rynku energii elektrycznej jest zagwarantowanie odbiorcom energii elektrycznej prawa swobodnego wyboru dostawców,

a wszystkim dostawcom prawa swobodnego zaopatrywania swoich odbiorców¹⁵. Oba te prawa są nierozdzielnie ze sobą powiązane, ponieważ jeżeli odbiorcy mają mieć swobodę wyboru dostawcy, to niezbędne jest, aby dostawcy mieli prawo dostępu — za odpłatnością w stosownej i niedyskryminacyjnej wysokości — do różnych systemów przesyłowych i dystrybucyjnych doprowadzających energię elektryczną do odbiorcy.

73. Znaczenie zasady dostępu stron trzecich widoczne jest także w przebiegu procesu legislacyjnego, który doprowadził do uchwalenia dyrektywy. Przepis nakładający na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia dostępu stronom trzecim stanowił kluczowy element propozycji Komisji odnoszącej się do zmiany pierwszej dyrektywy dotyczącej energii elektrycznej¹⁶ i został przyjęty w zasadniczo niezmienionym kształcie w art. 20 dyrektywy.

74. Ponadto w orzecznictwie odnoszącym się do pierwszej dyrektywy dotyczącej energii elektrycznej Trybunał podkreślał już znaczenie niedyskryminacyjnego dostępu stron trzecich do sieci¹⁷.

75. W świetle powyższych rozważań należy ustalić zakres pojęcia „system dystrybucyjny”, które ma zasadnicze znaczenie dla ustalenia

13 — Zobacz uzasadnienie przedstawione przez Komisję razem z projektem dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywy 96/92/WE i 98/30/WE dotyczące wspólnych zasad dla wewnętrznego rynku w sektorze energii elektrycznej i gazu ziemnego (COM/2001/0125 wersja ostateczna).

14 — Zobacz uzasadnienie przywołane w przypisie 13.

15 — Zobacz motyw 4 dyrektywy. Pełne wprowadzenie w życie tej swobody wyboru powinno nastąpić w odniesieniu do odbiorców innych niż indywidualni do dnia 1 stycznia 2003 r., a w odniesieniu do wszystkich kategorii odbiorców — najpóźniej do dnia 1 stycznia 2005 r.

16 — COM/2001/125 wersja ostateczna (Dz.U. 2001, C 240E, s. 60).

17 — Zobacz wyrok z dnia 7 czerwca 2005 r. w sprawie C-17/03 Vereniging voor Energie, Milieu en Water i in., Zb.Orz. s. I-4983, pkt 42–46.

rzeczywistych granic dostępu stron trzecich, o którym mowa w art. 20 ust. 1 dyrektywy. W pierwszej kolejności przeanalizuję, w jakim zakresie poszczególne kryteria, takie jak wielkość i cel systemu, mają znaczenie dla uznania go za „system dystrybucyjny”.

76. Po pierwsze, można zauważyć, że dyrektywa nie ustanawia progu wielkości pozwalającego uznać dany system energetyczny za „system dystrybucyjny”. Niemniej jednak w ramach dyrektywy wielkość systemu ma znaczenie dla potrzeb stosowania niektórych zasadniczych obowiązków, przede wszystkim w odniesieniu do rozdziału operatorów systemu dystrybucyjnego¹⁸.

77. W odniesieniu do obowiązku zapewnienia dostępu do sieci stronom trzecim wydaje się on mieć znaczenie wyłącznie w wyjątkowych okolicznościach¹⁹, a mianowicie w kontekście definicji mikrosystemów wydzielonych i małych systemów wydzielonych, w stosunku do których państwa członkowskie mogą ustanawiać zwolnienia

między innymi w zakresie obowiązku zapewnienia dostępu do sieci stronom trzecim. Jednak możliwość zwolnienia systemów wydzielonych z omawianego obowiązku nie jest zasadniczo uzasadniona ich niewielkim rozmiarem, lecz faktem, że systemy takie albo nie są połączone z większym systemem, albo z większego systemu odbierają niewielkie ilości energii elektrycznej, co nakłada na nie bardzo szczególne ograniczenia techniczne dotyczące w szczególności bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej realizowanych na rzecz odbiorców końcowych²⁰. Próg dotyczący mikrosystemów wydzielonych ustanowiony został zatem w ściśle określonym celu i nie można uznać go za ogólny wskaźnik wielkości systemów, których działanie prawodawca wspólnotowy zamierzał uregulować (lub nie).

78. Moim zdaniem oznacza to, że co do zasady przepisy dyrektywy mają zastosowanie do wielu różnych systemów, bez względu na ich wielkość. Nie wyklucza to, że stosowanie niektórych zasadniczych obowiązków ustanowionych w dyrektywie, tak jak ma to miejsce w przypadku rozdziału operatorów systemu, będzie dostosowane w zależności od wielkości danego systemu.

18 — Artykuł 15 dyrektywy dotyczący „rozdziału operatorów systemu dystrybucyjnego” w ostatnim zdaniu ustępu drugiego stanowi, że „państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o niestosowaniu ust. 1 i 2 do zintegrowanych przedsiębiorstw energetycznych obsługujących mniej niż 100 000 przyłączonych odbiorców lub obsługujących małe wydzielone systemy”. Zobacz także motyw 11 dyrektywy, który stanowi, że „dla uniknięcia nakładania nieproporcjonalnych obciążeń finansowych i administracyjnych na małe spółki dystrybucyjne państwa członkowskie powinny mieć możliwość, gdzie konieczne, wyłączyć takie spółki ze spełniania wymogów rozdziału dystrybucji”.

19 — Zobacz art. 26, który w określonych okolicznościach dopuszcza zwolnienie mikrosystemów wydzielonych i małych systemów wydzielonych z obowiązku zapewnienia dostępu do sieci stronom trzecim.

79. Wyłączenie jednego „małego” systemu z zakresu obowiązywania dyrektywy niekoniecznie musi mieć istotny wpływ

20 — „Sieci zakładowe” w rozumieniu EnWG są zasadniczo zamknięte, jednak nie oznacza to, że można uznać je za sieci wydzielone, gdyż mogą także odbierać energię elektryczną z większych sieci, do których są podłączone.

na konkurencję, a zatem na liberalizację sektora elektroenergetycznego. Ma to jednak niewielkie przełożenie na sposób, w jaki na konkurencję wpłynąć może wyłączenie całej kategorii małych systemów.

80. W każdym razie, oprócz oczywistych trudności związanych z określeniem, jaki system można uznać za „mały”, brak jest jakichkolwiek dowodów na to, że zwolnieniu na mocy § 110 ust. 1 pkt 1 EnWG podlegać będą jedynie względnie „małe” systemy. Jeżeli systemy spełniają przesłanki określone w tym przepisie, objęte są one zwolnieniem, bez względu na ilość dostarczanej energii elektrycznej. Oznacza to na przykład, że lotniska dużo większe niż lotnisko Leipzig/Halle mogą być zwolnione z obowiązku zapewnienia dostępu do sieci stronom trzecim na mocy § 110 ust. 1 pkt 1 EnWG.

81. Stoję zatem na stanowisku, że mały rozmiar systemu nie powinien stanowić zasadniczego kryterium, na podstawie którego można odmówić uznania, że system taki jak zarządzany przez FLH jest „systemem dystrybucyjnym”, i wyłączyć względem niego stosowanie zasady dotyczącej dostępu do sieci stronom trzecich.

82. Po drugie, należy ustalić, w jakim zakresie cel, w jakim system jest wykorzystywany, ma znaczenie dla uznania go za

„system dystrybucyjny”. Pytanie to wynika z użycia sformułowania „w celu dostawy do odbiorców” w definicji terminu „dystrybucja” zawartej w art. 2 ust. 5 dyrektywy.

83. Zwolnienie określonych systemów z obowiązku zapewnienia dostępu do sieci stronom trzecim wyłącznie w oparciu o cel, w jakim są wykorzystywane, niesie ze sobą ryzyko, iż ten sam system w zależności od tego, czy stanowi część innej działalności gospodarczej, czy też jest jej głównym przedmiotem, będzie mógł być zwolniony z obowiązku zapewnienia dostępu do sieci stronom trzecim. Przykładowo, gdyby FLH zleciła zarządzanie swoim systemem energetycznym zewnętrznemu usługodawcy, którego wyłącznym przedmiotem działalności jest zarządzanie tym systemem w celu realizacji dostaw energii elektrycznej na rzecz lotniska i innych odbiorców końcowych tam zlokalizowanych, wówczas dystrybucja energii elektrycznej byłaby z pewnością wykonywana „w celu dostarczania jej do odbiorców”, zgodnie z treścią art. 2 ust. 5 dyrektywy. A zatem zwolnienie tak zwanych „sieci zakładowych” z obowiązku zapewnienia dostępu do sieci stronom trzecim może prowadzić do odmiennego traktowania tego samego systemu wyłącznie w zależności od celu działalności gospodarczej prowadzonej przez jego operatora.

84. Zastosowanie tego podejścia oznaczałoby także, że ten sam odbiorca — przykładowo sklep lub restauracja — mógłby (lub nie) mieć prawo swobodnego wyboru dostawcy energii elektrycznej w zależności od celu działalności gospodarczej operatora

zarządzającego systemem energetycznym, do którego odbiorca ten jest podłączony celem odbioru energii elektrycznej. A zatem zwolnienie systemów z obowiązku zapewnienia dostępu do sieci stronom trzecim w oparciu o cel, w jakim są wykorzystywane, oznaczałoby nierówne traktowanie odbiorców końcowych.

85. Rozważania powyższe sugerują, że sytuacja, w której kwalifikowanie systemu jako „systemu dystrybucyjnego” uzależnione byłoby od tego, czy jego głównym celem jest dostawa energii elektrycznej do ogółu społeczeństwa, prowadziłoby do poważnej dyskryminacji zarówno wśród operatorów systemu, jak i odbiorców. Taką sytuację trudno pogodzić z celem, jakim jest niedyskryminacyjny dostęp stronom trzecim do sieci, oraz prawem odbiorców do swobodnego wyboru dostawcy energii elektrycznej, których osiągnięciu i zapewnieniu służyć ma dyrektywa.

86. Nie sądzę ponadto, aby należało co do zasady odmówić uznania niektórych małych lub zamkniętych systemów, z przyczyn o charakterze strukturalnym, za „systemy dystrybucyjne”. Rzeczywiście pojawiają się głosy, że obowiązki nałożone dyrektywą na operatorów systemów dystrybucyjnych, w szczególności te dotyczące zapewnienia dostępu stronom trzecim, same w sobie są nadmiernie uciążliwe dla niektórych operatorów systemów, w szczególności małych i nowych operatorów i/lub tych operatorów, których głównym celem działalności nie jest dostarczanie energii odbiorcom.

Z tego powodu tacy operatorzy nie powinni podlegać obowiązkowi nałożonemu w dyrektywie na operatorów systemów dystrybucyjnych.

87. Takie rozumowanie nie jest uzasadnione. Państwu członkowskiemu przysługują szerokie marginesy swobody w zakresie sposobu wdrażania ustanowionego w dyrektywie obowiązku zapewnienia dostępu do sieci stronom trzecim. Państwa członkowskie mogły ustanawiać mniej restrykcyjne przepisy administracyjne w odniesieniu do mniejszych lub nowych systemów bądź systemów, których głównym celem działalności nie jest dostarczanie energii odbiorcom. A zatem rzeczywiste obciążenie poszczególnych operatorów wynikające z wypełniania tych obowiązków jest w pewnym zakresie wynikiem wybranej przez dane państwo członkowskie strategii regulacyjnej²¹. Nie jest to zatem wystarczający powód, aby całkowicie zwolnić takie systemy z obowiązków nałożonych dyrektywą na operatorów systemów dystrybucyjnych, a w szczególności z obowiązku zapewnienia dostępu do sieci stronom trzecim.

88. Oznacza to, że żadna z powyższych przyczyn sama w sobie nie stanowi uzasadnienia dla wyłączenia systemu takiego jak system

21 — Przykładowo ustawodawca niemiecki wybrał uprzednią kontrolę taryf za dostęp do sieci, „rozwiązanie prawne niepożądane i uciążliwe, niewymagane prawem wspólnotowym, zamiast ograniczyć się do kontroli metod obliczania tychże taryf”. Zobacz Thomas von Danwitz, „Regulation and Liberalisation of the European Electricity Market — A German View”, 2006 Energy Law Journal, nr 27:423, s. 448.

zarządzany przez lotnisko Leipzig/Halle z zakresu pojęcia „systemu dystrybucyjnego” w rozumieniu dyrektywy.

89. Wręcz przeciwnie, niektóre elementy sugerują, że system taki jak zarządzany przez FLH należy w rzeczywistości uznać za system dystrybucyjny w rozumieniu dyrektywy.

90. Wydaje się, że omawiany system jest w głównej mierze wykorzystywany do zaspokojenia potrzeb własnych FLH²². Nie można jednak zapominać, że około 15% całej energii elektrycznej zużytej przez system w 2004 r. zostało dostarczone do stron trzecich, co zgodnie z postanowieniem odsyłającym odpowiada zużyciu energii w około 1000 trzyosobowych gospodarstwach domowych, przy czym dane te wykazują stałą tendencję wzrostową²³. A zatem zaopatrzenie stron trzecich, choć nie jest dominujące, nie pozostaje bez znaczenia.

91. Nie widzę zatem powodu, dla którego 93 przedsiębiorstw zlokalizowanych na

lotnisku Leipzig/Halle nie można by określić mianem „rzeczywistych” stron trzecich. Znajdują się one na lotnisku, jednak każde z nich ma odrębny cel gospodarczy. Stosunkiem umownym łączącym je z FLH jest — co potwierdzono podczas rozprawy — głównie umowa najmu. A zatem sytuacja 93 przedsiębiorstw, o których mowa, nie różni się zasadniczo od sytuacji przedsiębiorstw wynajmujących lokale w centrach miast lub centrach handlowych. Przedsiębiorstwa te powinny mieć zatem prawo swobodnego wyboru dostawcy energii elektrycznej. W tym celu system dostarczający energię elektryczną do przyłączy instalacji prywatnych tych odbiorców powinien zasadniczo być dostępny dla stron trzecich.

92. Z powyższych powodów uważam, że system taki jak ten zarządzany przez FLH należy uznać za „system dystrybucyjny” w rozumieniu dyrektywy.

93. Nie oznacza to jednak, że system taki nie może zostać zwolniony, zgodnie z przepisami dyrektywy, z obowiązku zapewnienia dostępu do sieci stronom trzecim. Dyrektywa zawiera szereg postanowień zwalniających systemy z określonych obowiązków w celu zapewnienia równowagi pomiędzy koniecznością przyznania dostępu do sieci stronom trzecim przy jednoczesnym zachowaniu

22 — Jak już wspominałem w pkt 15 niniejszej opinii, ilość energii zużytej za pośrednictwem tego systemu w 2004 r. wyniosła około 22 200 MWh, z czego około 3800 MWh (14,6%) stanowiło dostawy na rzecz pozostałych przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie lotniska.

23 — Zgodnie z postanowieniem odsyłającym, prognozy na 2007 r. zakładały, że dostawy energii na rzecz pozostałych przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie lotniska wynosić będą około 8000 MWh, co ma odpowiadać zużyciu energii w około 2000 trzyosobowych gospodarstwach domowych; oznacza to podwojenie ilości energii dostarczanej przez omawianą sieć stronom trzecim w ciągu zaledwie trzech lat.

nadrzędnych ogólnych interesów, takich jak bezpieczeństwo dostaw, a świadczeniem usług w ogólnym interesie gospodarczym.

z tym, że zwolnienie z obowiązku oparte na braku zdolności mogłoby być nieograniczone w czasie.

94. Zgodnie z art. 3 ust. 8 dyrektywy państwa członkowskie mogą zdecydować o niestosowaniu przepisów art. 20 „w zakresie, w jakim ich stosowanie nie stanowi prawnej lub faktycznej przeszkody w wykonywaniu zobowiązań nałożonych na przedsiębiorstwa energetyczne w ogólnym interesie gospodarczym, i w zakresie, w jakim nie wpłynęłoby ono na rozwój handlu w stopniu sprzecznym z interesem Wspólnoty”. Jakkolwiek nie można wykluczyć, że niektóre „sieci zakładowe”, które mogą być objęte zwolnieniem na podstawie § 110 ust. 1 pkt 1 EnWG, spełniają te przesłanki, nie ma podstaw, by bez dalszej oceny okoliczności funkcjonowania danego systemu twierdzić, że tak musi koniecznie być.

96. Jak wspomniano powyżej, art. 26 dyrektywy dopuszcza wyjątek na rzecz mikrosystemów wydzielonych i małych systemów wydzielonych, między innymi jeśli chodzi o obowiązek zapewnienia dostępu do sieci stronom trzecim. Nie ma jednak dowodów na to, że system zarządzany przez FLH czy też wszystkie „sieci zakładowe”, które mogą być zwolnione na podstawie § 110 ust. 1 pkt 1 EnWG, są sieciami wydzielonymi w rozumieniu dyrektywy. Ponadto stosowanie tego wyjątku nakłada na państwo członkowskie obowiązek złożenia do Komisji stosownego wniosku, a Niemcy nigdy z takim wnioskiem nie wystąpiły. Każdy z powyższych dwóch powodów wyklucza, by zwolnienie „sieci zakładowych” na mocy § 110 ust. 1 pkt 1 EnWG mogło co do zasady opierać się na przepisach art. 26 dyrektywy.

95. System dystrybucyjny może być także zwolniony z obowiązku zapewnienia dostępu stronom trzecim zgodnie z art. 20 ust. 2 dyrektywy, „jeśli nie dysponuje konieczną zdolnością”. Również w tym przypadku nie można wykluczyć, że na podstawie tego przepisu możliwe jest zwolnienie z obowiązku niektórych „sieci zakładowych”, ale z pewnością nie jest tak, jeżeli nie ma dowodów świadczących o braku zdolności do zapewnienia dostępu. Ponadto trudno byłoby zgodzić się

97. Z powyższego wynika, że brzmienie, kontekst czy też cel dyrektywy nie mogą uzasadnić wyłączenia stosowania przepisów dotyczących obowiązku zapewnienia dostępu do sieci stronom trzecim w stosunku do „sieci zakładowych” w rozumieniu EnWG.

VII — Wnioski

98. W świetle powyższego proponuję, aby Trybunał udzielił na pytanie prejudycjalne następującej odpowiedzi:

Artykuł 20 ust. 1 dyrektywy 2003/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 czerwca 2003 r. dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylającej dyrektywę 96/92/WE należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie obowiązywaniu przepisów prawa krajowego, które co do zasady wyłączają stosowanie przepisów dotyczących obowiązku zapewnienia dostępu do sieci stronom trzecim w stosunku do systemów dystrybucyjnych, które znajdują się na przestrzennie przynależnym im terenie zakładowym i służą głównie do przesyłania energii wewnątrz własnego przedsiębiorstwa lub przedsiębiorstw powiązanych.